

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt ingegaan op de vraag in hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Om dat te kunnen beoordelen is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de aanwezige risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Het doel van risicomanagement is drieledig:

1. het maken van verantwoorde keuzes t.a.v. het al dan niet aanvaarden van risico's;
2. er voor zorgen, dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de te behalen (beleids)doelen en de voorzieningen;
3. het minimaliseren van financiële, juridische, imago- en vertraginggevolgen van ontstane risico's.

In het kader van het risicomanagement worden periodiek de belangrijkste risico's geïventariseerd. Dat is het laatst gebeurd bij de jaarrekening 2017. Voor de begroting 2019 zijn de risico's, daar waar nodig geactualiseerd. Aangezien de jaarrekening dit jaar later dan gebruikelijk is opgesteld, zijn er niet veel wijzigingen ten opzichte van de jaarrekening 2017.

We zijn voortdurende bezig om het risicomanagement in de organisatie verder te optimaliseren. Stappen die daarin al zijn ondernomen betreffen het duidelijker beleggen van de verantwoordelijkheid van goed risicomanagement bij het management en het vergroten van de kennis op het gebied van risicomanagement bij de teamleiders. Voorts besteden we op aangeven van de accountant op een meer gestructureerde wijze aandacht aan frauderisico's.

Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Definitie weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente Moerdijk is de mate waarin de gemeente in staat is niet-begrote, substantiële financiële tegenvallers op te vangen met het doel de gemeentelijke taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft de robuustheid van de financiële huishouding weer.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de berekende benodigde weerstandscapaciteit. Deze verhouding wordt uitgedrukt in de zogenaamde weerstandsratio, die door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De weerstandsratio is de factor hoeveel keer de risico's financieel zijn afgedekt in het weerstandsvermogen.

De raad heeft aangegeven dat de weerstandsratio **minimaal 1,0** moet bedragen. Tot op heden wordt voor het bedrag van het benodigde weerstandsvermogen het hiermee corresponderende bedrag binnen de algemene reserve afgezonderd, zodat dit derhalve niet vrij meer inzetbaar is voor andere investeringen e.d.

Beschikbare weerstandscapaciteit 2019

• Onbenutte begrotingsruimte	€ 164.000
• Algemene reserve (o.b.v. besluiten t/m 27 september 2018)	<u>- 28.679.000</u>
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	<u>€ 28.843.000</u>

Benodigde weerstandscapaciteit

De geïventariseerde risico's met daarbij het ingeschatte maximum schadebedrag en de inschatting van de kans dat het risico zich zal voordoen, leveren tezamen de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit op. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 17.800.000.

Weerstandsratio begroting 2019

De weerstandsratio wordt berekend in relatie tot de gehele algemene reserve. Hiermee sluit de berekening aan bij wat landelijk gebruikelijk is.

De weerstandsratio voor de begroting 2019 is berekend op **1,6** (1,0 is voldoende en 2,0 is uitstekend).

Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's en / of daaraan gerelateerde aspecten zijn verbonden aan:

- het sociaal domein;
  - intergemeentelijke samenwerking;
  - grondexploitaties / ruimtelijke projecten;
  - de Moerdijkregeling;
  - externe veiligheid;
  - gemeentelijk vastgoed;
  - bedrijfsvoeringsrisico's;
  - rekeningrisico's;
  - overige risico's.
- Sociaal domein
    1. Financieel

Vanaf 1 januari 2015 zijn de sociale taken jeugdhulp, WMO-begeleiding en de Participatiewet van de rijksoverheid overgeheveld naar de gemeenten. De uitvoering van de Participatiewet is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regelingen Werkplein en Werkvoorzieningsschap (WVS).

Conform raadsbesluit is de uitvoering van de taken in de afgelopen jaren budgettair neutraal verantwoord. De overschotten zijn daarbij toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Sociaal Domein'. De middelen blijven hierdoor beschikbaar voor dit taakgebied. Het saldo van de reserve is per 31-12-2017 circa € 3,8 miljoen en dient als dekking voor mogelijke financiële tegenvallers in 2018 en 2019. In dit kader kan bijvoorbeeld gedacht worden aan mogelijke financiële tegenvallers als gevolg van het relatief grote aandeel aan intensieve en hoogcomplexere jeugdzorg. Om deze risico's zo beperkt mogelijk te houden wordt ingezet op het voorliggend veld gericht op een

verhoogde inzet van preventieve en lichte vormen van zorg. Dit wordt ondersteund door een actieplan bezuinigen jeugd.

2. Zorgcontinuïteit

Naast financiële risico's kan er ook sprake zijn van bestuurlijke en imago-risico's. Als zorgaanbieders in de problemen komen brengt dat een risico met zich mee ten aanzien van de zorgcontinuïteit.

3. Sociale veiligheid

Ook in het kader van de sociale veiligheid worden bestuurlijke en imago-risico's onderkend. Om deze risico's tot een minimum te beperken is er een gemeentelijk sociaal calamiteitenplan vastgesteld. Bij acute situaties moet er gelijk worden gehandeld conform dit plan. Daarnaast wordt er ingezet op het verder vormgeven van een tijdige signalering van dreigende situaties.

4. Kwaliteit uitvoering en verantwoording

Sturing op kwalitatieve goede processen draagt bij aan het structureel borgen van een goede verantwoording. Als dit niet goed wordt vormgegeven, loopt de gemeente een risico dat er niet voldaan wordt aan de verantwoordingsvereisten en er vervolgens, vaak duurdere, herstelacties moeten plaatsvinden. Een goede sturing op kwalitatieve processen draagt bij aan een integrale benadering van de zorgdoelen in het sociale domein.

5. Jeugd

Wettelijke beperking Jeugdwet

De verwijzingen via de huisarts, kinderarts, specialisten en gecertificeerde instelling is een recht van de arts in Nederland. Dit geldt dus ook in de Jeugdwet. Ouders kunnen een verwijzing krijgen via artsen/specialisten. Daar wordt veel gebruik van gemaakt en deze 'verkorte route' is bekend bij veel ouders. De gemeente is echter wel de betaler van deze hulp. Er is maar beperkt invloed op deze instroom. Verstevigen van de afspraken en samenwerking met huisartsen en specialisten is een *must*, willen we de inzet naar dure specialistische zorg zelf meer in regie hebben.

Versterking van voorveld, vroeg signalering en preventie

De verschuiving naar lichtere zorg waar kan en focus op preventie komt tot nu toe onvoldoende op gang vanwege werkdruk en andere prioriteiten. Om (te snelle) inzet van dure specialistische hulp te voorkomen is dit wel een noodzakelijke slag.

6. Wmo

Toename aanvragen Begeleiding

De inzet van niet vrij toegankelijke ondersteuning vanuit de Wmo blijft doorgroeien ondanks de inzet van Huizen van de Wijk en andere vrij toegankelijke voorzieningen. De toekenningen van voorzieningen op grond van de Wmo is een open einde regeling. Het risico is mede dat de komende jaren de vraag om individuele voorzieningen blijft toenemen door:

- a. de vergrijzing van de inwoners in Moerdijk;
- b. het landelijk afbouwbeleid van intramurale zorg, waardoor inwoners langer thuis blijven wonen

Naast een stijging van het aantal hulpvragen zullen deze ook complexer worden. Waardoor meer en duurdere ondersteuning ingezet moet worden.

7. Participatie

Ontwikkeling uitkeringsbestand

Risico's ten aanzien van het participatiebudget zijn vooral verbonden aan de grilligheid van de economische ontwikkeling en het uitkeringsgerechtigdenbestand, alsmede de ontwikkelingen met betrekking tot het BUIG-budget (rijksbudget). In dit kader is het van belang de ontwikkeling nauwlettend te volgen en daar waar mogelijk gebruik te maken van bestaande maatregelen, zoals de Vangnetregeling.

WVS

De risico's van het WVS zijn door het WVS berekend op € 6 miljoen. Het weerstandsvermogen van het WVS bedraagt ca. € 2 miljoen. Dat betekent dat de samenwerkende gemeenten het resterende risico dragen. Het Moerdijs aandeel in de niet afgedekte risico's bedraagt circa € 200.000.

• Intergemeentelijke samenwerking

1. Algemeen

Gemeenten bevinden zich in een voortdurend veranderende omgeving. Daarom wordt steeds gezocht naar een meer efficiënte en/of effectievere uitvoering van taken en activiteiten. Daar waar mogelijk wordt hierbij ingezet op samenwerking met andere gemeenten en private partijen. In de praktijk blijkt de kaderstelling en de controle ten aanzien van verbonden partijen en in het verlengde hiervan risicobeheersing complex te zijn. Met het oog op het versterken van de grip op verbonden partijen is in regionaal verband een 6-tal richtlijnen vastgesteld ten aanzien van onder andere de kaderstelling door de raden en de wijze van verantwoording door de verbonden partijen. Naast het toezien op het toepassen van deze richtlijnen wordt daarbij ingezet op het maken van duidelijke prestatieafspraken (bijvoorbeeld door middel van dienstverleningsovereenkomsten) en het goed monitoren van de uitvoering hiervan. Tot slot is in de regio een quickscan ontwikkeld gericht op een zevental risicovolle regelingen (o.a. OMWB, Veiligheidsregio, Werkplein, Werkvoorzieningsschap, Havenschap, ICT-WBW en BWB). Op basis van deze scan kan besloten worden om een diepgaandere evaluatie uit te voeren.

2. Specifieke risico's

De risico's van de verbonden partijen zijn geïnventariseerd. In het navolgende worden deze beschreven. De risico's met betrekking tot de gemeenschappelijke regelingen Werkplein en WVS zijn hier buiten beschouwing gelaten, omdat deze al zijn meegenomen bij het onderdeel sociaal domein.

Havenschap en Havenbedrijf Moerdijk

In het kader van de wijziging van de governancestructuur van het Havenschap is een integrale risicoanalyse op basis van de Risman methode opgesteld om de risico's die verbonden zijn met de overgang naar de nieuwe structuur inzichtelijk te maken. Hieruit blijkt dat de verzelfstandiging op zich geen grote risico's met zich heeft meegebracht voor het Havenschap en het nieuw opgerichte

Havenbedrijf en voor zover ze aan de orde zijn, in de uitwerking van de nieuwe structuur goed zijn voorzien. Hiernaast kan worden vastgesteld dat het Havenbedrijf beschikt over adequate en extern geverifieerde risicoanalyses voor de reguliere exploitatie, de grondexploitatie en voor het 'compliancebeleid' (betreft reputatie en integriteit van de onderneming). Verder zullen de risico's van de GR jaarlijks gemonitord worden bij de vaststelling van de begroting en de kredietlimiet.

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VMWB)

De Veiligheidsregio geeft in zijn jaarstukken van 2017 aan dat als gevolg van het besluit van het algemeen bestuur om de algemene reserve op te heffen, zij voor het berekende benodigde weerstandsvermogen van € 2,2 miljoen geen weerstandscapaciteit beschikbaar hebben. De 26 deelnemende gemeenten dienen in hun eigen weerstandsvermogen rekening te houden met de afdekking van de risico's binnen de Veiligheidsregio.

Rekening houdend met kans en impact van bovengenoemde risico's is in het weerstandsvermogen een bedrag van € 525.000 opgenomen.

- Grondexploitaties / ruimtelijke projecten

1. Algemeen

De afgelopen jaren is de economie verder aangetrokken en ook de vooruitzichten zijn positief. Dit geldt voor nagenoeg alle sectoren maar in het bijzonder voor de woningmarkt. Als gevolg hiervan zie je ook in de gemeente Moerdijk dat de huizenprijzen weer stijgen en is de bedrijvigheid aangetrokken. Desalniettemin zie je dat ontwikkelende partijen met de crisis nog in het achterhoofd toch ook nog wel terughoudend zijn in het nemen van risico's. Private partijen die zich op locaties inkopen zie je nog zelden. Het lastig verkrijgen van financiering (vooruitlopend op een gewijzigd bestemmingsplan) wordt hier nogal eens als oorzaak aangemerkt. Kortom, hoewel het ontwikkelen van gronden weer wat overzichtelijker wordt door toename in afzet, blijft een aanjagende en soms trekkende rol hierin door de overheid gewenst. Daarmee blijft risicomanagement dus ook bovenaan de agenda staan.

2. Specifiek (vertraging LPM)

T.b.v. het project LPM is de gemeente in afwachting van de bevindingen van het Europese Hof van Justitie, inzake de stikstofproblematiek (PAS). Indien en zodra hier uitspraak is gedaan zal de Raad van State het plan verder in behandeling nemen en uitspraak doen. De risico-inschatting ten aanzien van het LPM is voor € 2,5 miljoen meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Voor het risico van afwaardering van gronden, met name de gronden van Caldic, is € 5 miljoen meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

In totaliteit is, rekening houdend met kans en impact, in het weerstandsvermogen een bedrag opgenomen van € 11.500.000 ten behoeve van de risico's inzake de grondexploitaties en ruimtelijke projecten. Als onderdeel daarvan is voor een grootschalig project in het centrum van Zevenbergen een bedrag van € 3.150.000 meegenomen in de risicoberekening.

- Moerdijkregeling

Als ondersteunende maatregel om de leefbaarheid in de kern Moerdijk te verbeteren is er een waarborgregeling tot stand gebracht met als doel een deel van de onzekerheid over de consequenties van de havenstrategie bij inwoners met een eigen woning weg te nemen. In totaal gaat het hierbij om circa 300 woningen. Volgens het afsprakenkader tussen gemeente, provincie en Havenbedrijf dekt het Havenbedrijf het financiële resultaat van de Moerdijkregeling in 2030, zodat er voor de gemeente geen direct financieel risico aan de regeling is verbonden.

Er zijn bij de start van de regeling 3 scenario's in beeld gebracht, te weten een best case, based case en worst case, waarvan de prognoses uiteen liepen van € 1 miljoen negatief tot € 19 miljoen negatief in 2030. Het worst case scenario is inmiddels ca. € 7 miljoen minder negatief dan bij de start van de regeling was berekend. Het based case scenario gaat uit van € 6,8 miljoen negatief, hetgeen ongeveer gelijk is aan de inschatting bij de start. In het

voorjaar 2019 wordt het risico opnieuw beoordeeld. Het maximale risico kan binnen het weerstandsvermogen van het Havenbedrijf worden afgedekt, hetgeen jaarlijks bij de jaarrekening van het Havenschap wordt beoordeeld. Om de werking en de financiële gevolgen van de regeling te monitoren is een administratiemodel opgezet, dat is beoordeeld door de accountant. Naast het financiële risico is hier ook sprake van een bestuurlijk- en een imago-risico als de regeling niet blijkt te werken zoals is beoogd.

- Externe veiligheid

De brand bij Chemie-Pack heeft laten zien dat het risico van grootschalige incidenten en rampen voor de gemeente Moerdijk niet denkbeeldig is en de financiële gevolgen hoog kunnen zijn. De financiële impact van het risico wordt ingeschat op € 5 miljoen.

Er is een risico inzake een aansprakelijkstelling van de gemeente door omliggende bedrijven van Chemie Pack, die de gemeente Moerdijk, Veiligheidsregio en rijksoverheid verantwoordelijk houden voor de schade die zij zeggen te hebben geleden als gevolg van de brand. Hoewel het risico niet is in te schatten kan het uiteindelijk een financieel effect hebben. De gemeente acht zich niet aansprakelijk en laat zich bijstaan door specialisten van Pels Rijcken Drooglever en Fortuyn advocaten. Met de Veiligheidsregio en de rijksoverheid zijn afspraken gemaakt om gezamenlijk op te blijven trekken en waar nodig tijdig af te stemmen.

Met de verzelfstandiging van het Havenschap is de verantwoordelijkheid met betrekking tot de haven- en terreinverordening overgegaan naar de gemeente. Die verantwoordelijkheid brengt bestuurlijke en imago-risico's met zich mee als er iets misgaat, maar ook financieel als de gemeente aansprakelijk wordt gesteld. Komend jaar zullen de risico's en de te nemen beheersmaatregelen nader in beeld worden gebracht.

Het maximaal verzekerde bedrag inzake juridische claims bedraagt € 2,5 miljoen. Eventuele juridische kosten vallen niet onder de verzekering.

Rekening houdend met de kans en impact is in totaliteit voor risico's

inzake externe veiligheid € 1.500.000 meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

- Gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft diverse accommodaties in bezit en is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Binnen het gemeentelijk vastgoed worden diverse risico's onderkend, zoals hogere exploitatiekosten en bodemverontreinigingen die niet kunnen worden verhaald op de vervuiler. De risico's met betrekking tot het beheer van de gebouwen en buitenruimte zijn afgedekt door middel van beheerplannen.

Rekening houdend met kans en impact is voor het gemeentelijk vastgoed rekening gehouden met € 250.000 in de berekening van het weerstandsvermogen.

- Bedrijfsvoeringsrisico's

1. Algemeen

- Binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering wordt een aantal risico's onderkend op het gebied van ICT, personeel, inkoop en aanbesteding, huisvesting, fiscaliteit, het betalingsverkeer en juridische claims c.q. aansprakelijkheid. Voor zover deze risico's niet zijn te vermijden, te mitigeren of te verzekeren zijn ze meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Een ander risico betreft het mogelijk niet compensabel beschouwen van de btw op onderhoud- en beheerkosten van de riolering op het grondgebied van het Haven- en Industrierrein Moerdijk. Op dit moment loopt hier een discussie over met de belastingdienst.

Rekening houdend met kans en impact is voor de diverse bedrijfsvoeringsrisico's rekening gehouden met € 2.350.000 in de berekening van het weerstandsvermogen.

2. Specifiek

Informatiebeveiliging

Het toenemend gebruik van digitale middelen brengt risico's met zich mee op het gebied van Informatiebeveiliging. Onze samenwerkingspartner ICTWBW spant zich, in opdracht van ons, in

om de ICT-technische risico's te beperken. Dit doen ze o.a. door adequate voorzieningen te treffen voor back-up, virusscanning, spamfiltering, firewall inrichting etc. Ook met de partijen waaraan zaken zijn uitbesteed o.a. Pink Roccade (GBA) en ADP (personeelsinformatie) zijn contractuele afspraken gemaakt over informatiebeveiliging. Ondanks dat blijft het mogelijk dat we getroffen worden door informatie-beveiligingsincidenten. De gevolgen kunnen variëren van het volledig stil komen liggen van de organisatie bij een besmetting door ransomware of uitval van centrale ICT-Systemen tot het niet kunnen inloggen van een individuele medewerker. De risico's die hiermee samenhangen laten zich vaak moeilijk kwantificeren, omdat de extra kosten niet alleen bestaan uit eigen uren, een lagere productie en een slechtere dienstverlening.

Privacy en bescherming persoonsgegevens

Ingeval van datalekken hebben organisaties een meldplicht, hetgeen inhoudt dat er bij een datalek direct een melding gedaan moet worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Naar aanleiding van de meldplicht zijn diverse procedures opgesteld en is binnen de organisatie gecommuniceerd hoe er gehandeld moet worden in geval er sprake is van een datalek. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft aangekondigd dat het toezicht verscherpt zal worden op toepassing van de privacywetgeving nadat op 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming van toepassing is geworden. Nalatigheid kan leiden tot zeer hoge boetes van maximaal € 20 miljoen.

Inkopen en aanbestedingen

In het inkoopbeleid is het risico benoemd op onrechtmatige en ondoelmatige inkopen. Dit betreft onder andere het risico dat niet voldaan wordt aan (Europese) wet- en regelgeving inzake aanbestedingen, het risico op onjuiste en onrechtmatige betalingen (frauderisico), dat inkopen worden gedaan door onbevoegde functionarissen en het risico dat inkopen verkeerd in de administratie worden geboekt, waardoor de jaarrekening en de programma-verantwoording uiteindelijk een verkeerd beeld schetsen van de werkelijkheid en hiermee de getrouwheid van de jaarrekening aantasten. Het niet voldoen aan de inkoopregels is vooral een

bestuurlijk en politiek risico.

- Rekeningrisico's

Ten aanzien van de begroting worden financiële risico's onderkend van lagere inkomsten en/of hogere uitgaven.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Gemeenten zijn in grote mate afhankelijk van de inkomsten van het rijk. De belangrijkste inkomstenstroom is de algemene uitkering. In de begroting 2019 is de algemene uitkering geraamd op basis van de uitgangspunten in de meicirculaire 2018. Risico ten aanzien van de raming algemene uitkering is met name dat er nog bijstellingen kunnen volgen in de loop van het begrotingsjaar. Daarnaast bevat de systematiek die het rijk toepast een risico. Dit houdt in dat steeds achteraf (na afloop van het boekjaar) door het rijk het totaal van de algemene uitkering wordt afgestemd op het totaal van de rijksuitgaven. Toename (of afname) via deze methode wordt accres genoemd.

Open einde-regelingen

Voor een groot deel zijn de risico's met betrekking tot open einde-regelingen al meegenomen bij de onderdelen gemeenschappelijke regelingen en sociaal domein. Voor de overige open einde-regelingen is met een bedrag rekening gehouden in het weerstandsvermogen.

Onvoorziene uitgaven

In de stelpost nieuw beleid is een bedrag opgenomen van € 100.000 voor niet voorziene nieuwe éénmalige uitgaven. Ook is een bedrag van € 100.000 opgenomen voor niet voorziene structurele uitgaven. In het meerjarenperspectief is het bedrag voor de structurele uitgaven cumulatief verwerkt. Of genoemde bedragen voldoende zijn, is vooraf moeilijk aan te geven. Gelet op de ontwikkeling van deze raming de afgelopen jaren is er geen aanleiding om binnen de berekening van het weerstandsvermogen een bedrag op te nemen voor dit risico.

Rekening houdend met kans en impact en het mogelijk structureel karakter van de bovengenoemde rekeningrisico's is in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een bedrag van € 1.650.000.

Kengetallen weerstandsvermogen en risicobeheersing

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een aantal kengetallen toegevoegd aan de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De voorgeschreven kengetallen worden al langere tijd gebruikt bij onder andere financiële stresstesten en dragen bij aan het op eenvoudige wijze inzicht verkrijgen over de financiële positie van de gemeenten. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie.

Begroting 2019			Verloop van de kengetallen						
Kengetal	Categorie	Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1.	Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	A	27%	29%	27%	22%	21%	21%
		b. met correctie doorgeleende gelden	A	7%	8%	8%	10%	10%	9%
2.	Solvabiliteitsratio		A	49%	53%	52%	54%	54%	54%
3.	Grondexploitatie		A	7%	8%	4%	5%	6%	6%
4.	Structurele exploitatieruimte		A	2%	1%	1%	0%	1%	2%
5.	Belastingcapaciteit		B	90%	91%	95%	95%	95%	95%

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C	
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130 %	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50 %	< 20 %	
3. Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %	
4. Structurele exploitatieruimte	Begroting > 0%	Begroting 0%	Begroting < 0%	
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105 %	> 105 %	

Toelichting score:

-categorie A = goed

-categorie B = middelmatig (nog geen acuut risico)

-categorie C = slecht (risico)

Beoordeling onderlinge verhouding tussen kengetallen i.r.t. financiële positie

Met uitzondering van het kengetal 'belastingcapaciteit' komen voor 2019 alle kengetallen uit in de categorie A (goed). Het kengetal 'belastingcapaciteit' komt uit op de beginwaarde van categorie B. Met 95% blijft de belastingcapaciteit onder het landelijk gemiddelde voor de belastingcapaciteit voor gezinnen vanuit de referentie van het voorgaande jaar (i.c. 2018).

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 2019

INLEIDING

De gemeente Moerdijk heeft een totale oppervlakte van circa 185 km². Een groot deel hiervan bestaat uit openbare ruimte welke door de gemeente wordt beheerd.

Een aanzienlijk deel van de gemeentelijke middelen is nodig voor het onderhoud van in het verleden gerealiseerde kapitaalgoederen voor wegen, openbare, verlichting, groen, riolering, gemeentelijk vastgoed, speelvoorzieningen, buitensportaccommodaties, verkeersborden, civiele kunstwerken, havens en objecten.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is mede bepalend voor het voorzieningenniveau én uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In de vastgestelde beheerplannen zijn gegevens opgenomen met betrekking tot kwantiteit, kwaliteit en het onderhoudsniveau evenals een meerjarenplanning van de onderhoudsmaatregelen en daarmee gepaard gaande kosten.

Het beleid van de gemeente Moerdijk ten aanzien van het onderhoud kapitaalgoederen is opgenomen in diverse nota's,

Alle beheerplannen zijn onderbouwd en worden periodiek geactualiseerd. Hierbij wordt bepaald welk bedrag jaarlijks nodig is om de kwaliteit op het vastgestelde niveau te houden. Het actueel houden van de diverse beheerplannen en het jaarlijks na calculeren van de geplande uitgaven is van belang om de betrouwbaarheid van de beheerplannen vast te stellen.

De vervangingen van de kapitaalgoederen zijn opgenomen in de diverse Meerjarenonderhoudsprogramma's (MOP's) en zijn gebaseerd op cyclische vervangingen (theoretisch model). Werkelijke vervanging vindt plaats op basis van geconstateerde kwaliteit.

Overzicht beheerplannen

programma	Omschrijving beheerplan	Vastgesteld door de raad	Volgende actualisatie
2	Wegen	2017	2022
2	Openbare verlichting	2017	2022
2	Groen	2017	2022
2	Riolering	2013	2019
3	Buitensportaccommodaties	2013	2022
2	Civiele kunstwerken	2017	2022
2	Objecten	2017	2022
2	Verkeersborden	2017	2022
1	Speelvoorzieningen	2017	2027
3	Jachthaven Willemstad	2017	2022

Overzicht kengetallen

Kengetallen	
km gem. wegen	871
ha asfalt	158
ha klinkers en tegels	170,5
km riool en persleiding	306
aantal rioolgemalen en bergbezinkbassins	74
aantal minigemalen (drukriool/installaties)	487
aantal kolken	16.007
ha beplanting	76
ha gazon	81
ha bermen	230
aantal bomen	26.652
aantal panden en complexen	134
aantal locaties speelvoorzieningen	87